

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1916 kl. 2,30 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 12 § 1 mom. tredje stycket i gällande förordning angående bevilning av fast egendom samt av inkomst,

(2:a avd.)

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Oskar Eklund, Lyckholm, Bäckström, frih. Fleming, frih. Palmstierna, Röing, Jeansson i Kalmar, Källman, Jonsson i Hökhult, Danström, Roman, Forssman, Bondeson, Holmström, von Hofsten, Nilsson i Kristianstad och Bergman.

I en inom andra kammaren av herr *Olsson* i Ramsta väckt motion, nr 17, som överlämnats till bevillningsutskottet, föreslås, »att riksdagen behagade besluta följande förändring av tredje punkten i 12 § av gällande bevillningsförordning:

Det belopp, för vilket bevilning sålunda icke äger rum eller som får från uppskattad inkomst bevilningsfritt avdragas, skall ökas, där den skattskyldige huvudsakligen försörjer, jämte sig själv, sammanlagt mer än tre personer, eller å ort, där levnadsomkostnaderna äro synnerligen höga i jämförelse med förhållandet inom riket i allmänhet, ävensom där skattskyldigs skatteförmåga eljest på grund av särskilda förhållanden (långvarig sjuklighet, stark skuldsättning, olyckshändelse och dylikt eller allmän dyrtid) är väsentligen nedsatt.

Denna ökning må icke för någon skattskyldig eller, i fråga om äkta makar, för dessa gemensamt överstiga 200 kronor, utan så är att det föreligger något av de särskilda förhållanden, varom nyss är sagt, då ökningen må uppgå till högst 400 kronor.»

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet. Motionens syfte, att genom lättnad i skattebördan något minska svårigheterna under nuvarande dyrtid för de därav hårdast tryckta, finner utskottet vara behjärtansvärt.

Emellertid kräver den närvarande situationen även den största försiktighet i fråga om varje åtgärd, som kan verka till minskad statsinkomst. Med avseende därå och då jämväl vederbörande skattskyldiga torde erhålla den mest effektiva hjälpen genom lindring i kommunalskatten, synes det vara ett fullt riktigt grepp av motionären att anknyta den förordade skattelättnaden till bevillningstaxeringen, varav staten ej längre har något intresse, men varpå den kommunala beskattningen är byggd.

Likaså delar utskottet motionärens uppfattning, att dyrtiden är mest kännbar för de smärre inkomsttagarna, vilka för sitt uppehälle äro hänvisade till sin kontanta lön eller arbetsförtjänst och måste till rådande höga pris köpa alla sina livsförnödenheter.

Fullt ense med motionären är utskottet också därutinnan, att den skattelindring, varom fråga är, icke bör lämnas rent schematiskt åt vissa lägre taxeringsgrupper utan endast efter beskattningsnämndens prövning i det särskilda fallet av alla på behovet inverkan omständigheter.

Motionären har format sitt förslag så, att han bland de särskilda förhållanden, som kunna påkalla höjning av det bevillningsfria avdraget (bevillningsförordningen 12 §) velat upptaga även »allmän dyrtid». Här emot får utskottet emellertid erinra, att allmän dyrtid såsom skattelindringsgrund är redan till begreppet något helt annat än de förhållanden av rent subjektiv art, med vilka den av motionären i författningen sammanställts. Vidare bör ihågkommas, att orsakerna till en allmän dyrtid till sin natur äro mera tillfälliga och växlande och således icke att jämföra med exempelvis de mera konstanta förhållanden, som konstituera »dyrort». Det vore därför, enligt utskottets uppfattning, oegentligt att i en författning med bestående giltighet införa bestämmelser, motiverade allenast av en så extraordinär konjunktur, som den av världskriget orsakade onormala prisstegringen å livsmedel. För övrigt bemärkes, att, ehuru motionären i motiveringen för sitt förslag talar om familjeförsörjarna såsom dem han särskilt hade i åtanke, hans förslag ej alls gör någon skillnad mellan dem och andra, som lida av dyrtiden. Motionen får därigenom en räckvidd som, avsedd eller ej, efter utskottets åsikt går utöver det oundgängligen behövligen. Därtill kommer, att en mera omfattande tillämpning av förslaget helt visst skulle inom många kommuner medföra alltför stark förskjutning i den kommunala skattetungan.

Om således, av antydda skäl, det av motionären framlagda förslaget

icke kan tillstyrkas, har likväl utskottet, i betraktande av det angelägna syftet, sökt utfinna någon annan väg. Som det förevarande behovet härrör av tillfälliga förhållanden, bör också den hjälp som lämnas bli tillfällig, vadan lämpligaste formen torde vara en särskild förordning om en provisorisk skattelindring, som, med hänsyn till behovets aktualitet, får tillämpning redan vid innevarande års taxering. Det finge sedan bero på förnyad prövning, om någon motsvarande förmån skulle komma i fråga ett kommande år.

Då vidare motivet för den ifrågasatta skattelindringen är de fördyrade levnadskostnaderna, beror givetvis behovet därav i varje särskilt fall på, huru många som skola leva av den skattskyldiges inkomst. Med avseende därå har utskottet ansett förmånen av skattelindring böra inskränkas till familjeförsörjare och bland dem tillkomma blott sådana, som hava ett visst större mått av försörjningsskyldighet. Då den lagliga försörjningsplikten i sin strängaste form omfattar, utom hustru, blott minderåriga barn, har utskottet slutligen låtit antalet sådana i första hand komma i betraktande och därvid som grundförutsättning uppställt försörjningsskyldighet omfattande minst tre barn under femton år.

I likhet med motionären har utskottet hänfört den tilltänkta skattelindringen till bevillningstaxeringen. En förhöjning av det redan bestående bevillningsfria avdraget skulle dock, som antytts, medföra rätt oberäkneliga konsekvenser i avseende å de kommunala skatteförhållandena. I kommuner, där ett sådant avdrag finge någon mera utsträckt tillämpning, skulle härav lätteligen åstadkommas en stark minskning i den beskattningsbara inkomstsumman och därav orsakad högre utdebitering, som alltför tungt kunde drabba de i skattelättnaden icke delaktiga. I vissa fall skulle på denna väg fullständig skattefrihet kunna inträda med därav följande betänklig nedgång i de över huvud taget skattskyldigas antal, vilket skulle ytterligare öka förskjutningen i skattebördan. Av angivna skäl har utskottet i stället tänkt sig avdraget som en procentisk nedsättning av det enligt bevillningsförordningen beskattningsbara inkomstbeloppet, så ordnad, att densamma inom viss av den taxerade inkomstens storlek beroende latitud kunde av taxeringsmyndigheten lämpas efter de i varje fall förekommande omständigheterna. En sådan anordning har till följd, att ingen skattskyldig blir helt fri från skatt, och att även de, som erhålla nedsättning, få kännning av den relativt skärpta uttaxeringen.

I fråga om avdragets maximum på det lägsta inkomststadiet har utskottet, för vinnande av effektiv lättnad, ansett sig böra gå ända till 80 procent. Då verkningarna av dyrtiden naturligen äro kännbara även

ovanför den gräns av 1,800 kronor, vid vilken de normala bevillningsfria avdragen upphöra, och rationellt taget kunna sägas hava flyttat denna gräns ej oväsentligt uppåt, har det synts rättvist, att den förevarande lindringen bleve tillgänglig även för skattskyldiga med något högre inkomst. Utskottet har i sådant hänseende ansett en utsträckning intill 2,400 kronor taxerad inkomst vara befogad. I likhet med de i bevillningsförordningen medgivna bevillningsfria avdragen avses givetvis även här omhandlade nedläggning skola tillämpas allenast å den i mantalsskrivningsorten taxerade inkomsten.

Enligt sakens natur måste hänsyn tagas även till taxeringen för inkomst- och förmögenhetsskatt såsom mätaren av den skattskyldiges verkliga skattekraft, och har utskottet ansett såsom allmän förutsättning för åtnjutande av ifrågavarande förmån böra uppställas, att, om den skattskyldige taxeras till sådan skatt, det taxerade beloppet ej uppgår till 2,400 kronor. Slutligen har även i hithörande fall iakttagits den i vårt skattesystem hävdvunna grundsatsen, att äkta makar, som taxeras var för sig, i fråga om bl. a. rätt till skattelindringar, betraktas som ett skatteobjekt.

Enligt det förslag, som utskottet efter ovan angivna riktlinjer utarbetat och som här nedan finnes formulerat, skulle avdraget utgöra för taxerad inkomst under 1,200 kronor högst 80 procent av beskattningsbara beloppet, för inkomst, som uppgår till 1,200 kronor, men ej till 1,800 kronor, högst 50 procent och för inkomst, uppgående till sistnämnda belopp, men ej till 2,400 kronor, högst 30 procent.

För vinnande av någon kännedom om, huru en så anordnad skattelindring skulle verka i praktiken, särskilt med hänsyn till oundviklig förskjutning i den kommunala skattebördan, har utskottet utverkat Kungl. Maj:ts befallning till statistiska centralbyrån att utföra en undersökning härutinnan beträffande ett mindre antal kommuner av olika representativ typ. Av den utredning, som med anledning därav verkstälts på grundval av 1914 års taxering, synes kunna slutas till å ena sidan, att den lindring i skatt, som kan beräknas följa för hithörande skattskyldiga, komme att innebära en ej obetydlig förmån, och å andra sidan, att härav följande relativa ökning i kommunernas uttaxering kan antagas bliva måttlig nog att icke behöva ingiva några större betänkligheter mot förslaget.

Till åskådliggörande av sistberörda förhållande torde här böra intagas följande tabellariska översikt rörande eventuell kommunal skatteförskjutning i de åtta kommuner, som den statistiska utredningen omfattat:

K o m m u n e r	Minskning av den beskattningsbara inkomsten inom kommunen		Ökad utdebitering pr 100 kr. inkomst, i procent
	i kronor	i procent av inkomsten	
Sundbybergs köping	105,385	2,7	2,8
Flens socken	41,639	4,0	4,1
Därav municipalsamhället...	30,939	3,6	3,7
Riseberga socken	24,175	4,4	4,6
Skabersjö socken	4,524	2,6	2,6
Mollösunds socken	16,090	11,9	13,6
Kristinehamns stad	136,079	3,2	3,3
Boda socken.....	4,457	2,5	2,6
(Kopparbergs län.)			
Karl Gustavs socken	22,659	8,1	8,8
(Norrbottnens län.)			

Beträffande dessa siffror är emellertid att märka, att de måst byggas på förutsättningen, att högsta möjliga nedsättning beviljas åt alla, som formellt kunna komma i fråga. I praktiken skulle det således ställa sig åtskilligt gynnsammare för kommunerna. Därtill kommer att man, i enlighet med ett tidigare förslag inom utskottet, räknat med en maximigräns invid ett inkomst- och förmögenhetsskatttaxerat belopp av 3,000 kronor i stället för den nu antagna gränsen vid 2,400 kronor. Även härav betingas någon reduktion av siffrorna.

Såvitt utskottet kan förutse, lärer tillämpningen av den föreslagna provisoriska skattelindringen ej behöva vålla någon större ökning i taxeringsmyndigheternas arbete. Förutsättningen härför är dock, att den blivande förordningen skyndsammast möjligt utfärdas och träder i kraft, innan det egentliga taxeringsarbetet hos taxeringsnämnderna tager sin början. Vad särskilt taxeringslängdernas upprättande beträffar, torde ifrågasvarande avdrag ej påkalla annan åtgärd än en kortfattad uppgift i kolumnen för taxeringsnämndens anteckningar.

Till den del utskottets förslag går utanför ramen för den föreliggande motionen, tillåter utskottet sig åberopa den utskottet i § 40 riksdagsordningen medgivna förslagsrätt.

På grund av vad här ovan anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av herr Olssons i Ramsta förevarande motion, II: 17, besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville snarast möjligt utfärda följande

Förordning om särskilt avdrag vid 1916 års taxering till bevilning för inkomst av kapital eller arbete.

Vid 1916 års taxering till bevilning för inkomst av kapital eller arbete skall följande lända till efterrättelse:

Om skattskyldig svensk medborgare eller, i fråga om äkta makar, dessa tillhopa icke för året taxeras enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt för ett taxerat belopp av minst 2,400 kronor, och den skattskyldige har att på grund av försörjningsplikt underhålla minst tre barn, vilkas ålder vid taxeringsårets början understiger femton år, må taxeringsmyndighet, efter prövning av behovet i varje särskilt fall, medgiva nedsättning av den i den skattskyldiges mantalsskrivningsort enligt gällande förordning angående bevilning av fast egendom samt av inkomst beskattningsbara inkomsten med följande procent, nämligen,

om den skattskyldige eller, i fråga om äkta makar, deras sammanlagda i mantalsskrivningsorten bevilnings-taxerade inkomst uppgår till

belopp understigande	1,200 kr.,	med	högst	80 proc.
1,200 kr. men ej till	1,800 »	»	»	50 »
1,800 »	»	»	»	2,400 »
				30 »

Det åligger taxeringsnämnden att i inkomstlängdens kolumn för anteckningar införa uppgift om beloppet av det enligt denna förordning medgivna avdraget.

Denna förordning träder i kraft genast efter utfärdandet.

Stockholm den 13 mars 1916.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.